

ACC. N.R. M. 8075 : 1-64.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Aug. L. Nordgren*
Härad: *N. Åstr., Fresta, Önsjö* Adress: *Hägseröd, Löberöd*
Socken: *Diversa s:n* Berättat av: _____
Uppteckningsår: *1941.* Född år _____ i _____

Ljälvsbiografi (forts. fr. No. 7960)
avslutning av biogr.

(se i. g. innes i uppl.)

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *August Nordgren*
Härad: *Nova Årbo Trasta* Adress: *Wägersås Låheröd*
Socken: *Färingtöfta Wägersås* Berättat av: _____
Uppteckningsår: *1941* Född år _____ i _____

Uppteckningen rör sig om historier från framfö-
rsläktans undersöjning. Huvudsakligen historier, och
andra historier från vardagligt liv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Samtliga
blad
1-9.

Det jag här kommer att berätta varierar från de
skilda socknarna Hallarid Färingtofta Rissberga
Stora Rörum, Hörby och Hörsöröd. Jag börjar
härmed med en historia från Rissberga På Låse
barnen (Konfirmationsbarnen) även från Färingtofta Socken
på en gång, var församlade hos Prästen i Rissberga
ibland uppgick barnantalet vid Konfirmationsun-
dervisningen samliga år till 150 barn ibland över
från båda socknarna, men så var de också församlade
från vidsträckt område, ända från Söderåsen en
ort benämnd Lierua från Trakten av Skärån. Vid
Lierua bodde en bonde omkr 1890 Talet som
hette Ola Månsson, han hade en päng som en
vinter gick och läste för Prästen, det hände ibland
att frågan i katekesen kom så, att ett svar på en
annan fråga kunde komma emellan, och gjordes
i så fall hela svaret riktigt och lustigt, så även
i detta fall, när en bikelsfråk av följande lydelse

Pojken läste. Eder fienste djävulen (Prästen frågar
vems pangs eda). Da stans pangs, på tierma, gaur
ankring sam en rylande Lejon och söker
vem han uppsluka må. Vid en annan
sin fälle frågade prästen en läsepann från Guarp
i Färingtöfä socken, utmed den väg som han hade en gå.
Sin prästen bodde en snar gubbe som för sin snalhet
kallades för Gud. En dag då pangen kom till prästen
och förhären börjat fråga prästen, var bor Gud.
Pangen svarade då, Gud han bor i en liten hus
lätt uppe och vart, Prästen, må. Gud han bor i
Himmelen, de va besynnerligt, där han då flyttat
den ja gick i från hemmet i mörre. En annan
historia om pangs svar härstammar från en
socken öster om Hörby, bor en läsepann inte
fort nog kunde svara på en fråga som prästen
ställer till honom, pangen sade då att ställa frågor
va ingen kanst, de kunde han också göra om han

gick lov, nå så går de då sade prästen, pungen sade då kan kyrkoherden säga hur många tuer (tuor) der e i vår ång, prästen blev lite förlagen men fattade sig och sade de hör inte hit. Nån de går de inte för de hör te Bessinge svarade pungen. Övergår härmed till några husförhårs historier, vilka i gamla tiden kunde vara rätt så treuliga och uppmuntrande, ibland var der någon spjuver som kom med något kvickt inlägg eller infall som muntrade upp samvaran vid tillfället. Här följer några husförhårs historier. Den första är från Vårns socken, vid en husförhör gick en dräng från Sjerselund en fråga. Prästen frågade vad som menades med en rätt tro. Drängen svarade. ja e skylti fjittu i Sjerselund träi daler (30 öre) han tror han paur dom inte o de tror ja må, de trodde oss berger måtte drängen att de båda hade en rätt tro

Vid ett annat husförhär fick en bande en
fråga av prästen, men som Banden inte kunde
svara ting stod han bara och muck. Prästen
sade då till honom om han inte kunde några
ting men svaret blev näa, a ti kan väl något
inte annat så kan ti väl åtminstone en vers
näa, gör bara tänk efter så kan ti väl nå-
gonting, ja ja får försöka då. Banden begynte
läsa så här. Här står jag i en andelig strid
mied satan gör stor väende!

Det hände sig under ett husförhär i
Hägersröd, under Prästen Bambergers tid som
inträffade under 1850-80 talet, en fråga.
Ställdes då till en gammal gubbe, de gamla på
den tiden lärde alltid tu i stället för du, skall
var också en vanlig benämning på pjän eller
slakt en sorts fisk. Gubben svarade då att läsa
så här. Tu skall, tu skall, tu skall.

Hon kom inte längre, en annan spjuver
till Gubbe som sat vid sidan om sade då
högt, A si tu pjön, så fnitter och my-
sande följde derpå, en gubbe som sat strax
derintill, hade lite för högt tryck på säker-
hetsventilen, så att en full hörbar tan lät
höra sig, Gubben som fått frågan tänkte
då att jag soelar om sätta för prästen
så blir jag fri för frågan, Under det han pe-
kade på den skyldige sade han med en pi-
pig och jämrande röst, Han skee-t.
Med en annan husförhörs tillfälle var en
en av de så kallade Fattighus kärningarna
närvarande, han hörde lite dåligt, och soa-
ret blev ju därför lite uppmuntrade för
de närvarande, Prästen frågade honom
Han vi säga hur många Personer som finns
i Gudamen, på grund av att han hörde dåligt

Frågades han en gubbe som sat vid sidan om
hennes, va saa han, jo han frågade hur
många käringer de i Fattihuset, tre
svarade han högt, de e rätt sa Prästen
kanke mor kan räkna upp dem ässe, ja
de kan ja svarade han, der e Katta Stina
Plättta Bengta, o ja. de andre kan kunde
inte komma så gick ja i deras ställe.

Slutar här med Kuopi-hörs historierna för att
övergå till några historier jag hört om gamle
Länsman Krook i Hörbj. berättade de om en slaktare
Jönnes Nordahl i Hörsby, berättar härmed en par
tre historier om honom, vid marknads tillfälle
samt annars också sjängs följande lilla stump
om Krooken, vilken gick i melodi Gubben
Krook och lydde så här, om Krokens näsa)
Krokens näsa, Krokens näsa, alltid staur
i blåm. Håst, o vaur, o sammar,

Krookens näsa blommar, Krookens näsa,
Krookens näsa alltid staur i blom, Sammar
vaur o vinter blannar den karinter, Krookens
näsa, Krookens näsa allti staur i blom.

Finärheten, eller strax invid Hårby bodde
en gammal ordkarg Gubbe som hette Böös.
Krook var också en som inte tappat talför-
mågan, det hände sig en dag det öregnade
och dessa båda herrar möttes på en av gator-
na i Hårby. Krook kläckte lå fram en kam-
plimang och yttade de va f-v va de e böst
i ja. Ja de e de svarade denne de e så böst
så ja ved knapt vicken Krook ja ska ski-a i.
När järnvägen byggdes mellan Estö-
gstad, berättas det om en Gubbe gick i
Låberis och sålde kagor (vetsbröd) som han
hade i en korg på armen, en aukare med
brännvin hade han i en säck som han bar

på ryggen. Låusman Krook i Hårby hade
 gått reda på detta, tog därför en dag, en vint
 till Låberöd, och träffade på Gubben. Låus-
 mannen frågade då va gör du här Gubbe.
 ja säljer kagor svarade denne, jäsa gör du
 det, va e de du har i säcken som du har på ryg-
 gen, de e en ankare, en ankare va har du i det
 frågade Låusmannen, der e bräunvin, ja så eder
 det. ja då säljer du således bräunvin. då e
 gör ja inte för ja säljer kagor, o den som då
 vill ha en sup till så bjuda ja på den. Låusman
 sade då till Gubben, e du inte rädd ja sätter
 de inga pan vann o brä, Gubben svarade de
 ja paur ja inte de så klagar ja pan koston.

Här en annan berättelse om en slak-
 tare från Hårby vars namn var Berggren
 samt en färgare vid namn Pettersson an nä-
 gan antagning hade sänjan den enstaka

var inte
 i utal
 aren
 Herrar
 så tra-
 en an
 r, denne
 it och
 nure
 då

i bygg
 in 40 år

övergån
 , och
 linke-

ACC. N:R. M. 8075

Landskap: Skåne
Härad: Örsjö
Socken: Höllaröd
Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: Aug. L. Stodgren
Adress: Högersröd Låberöd
Berättat av:
Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen handlar om Hörsrödberedning (lin)
sålens behandlingen med upprykning, uppsättning
i travar, repning, rätning, brydning, (bräkning)
Torkning, behandlingen i sin helhet förskam
i Mitt Morfaräldre hem under åren 1890-95. Då
jag vistades derstädes, Morfar var Anders Nilsson
i Långkult, som ägde en Lantbruk på omkring 70 tnl
med utmarker. Vidare förskammar något om
Hörsröd, Ståtgissning, Guldseder, m m.

Ömsfatta
blad
10-38

En av de mest strävsamma arbeten om hästen
var beredningen av hörr lin allra först sedan
den var uppryckt med roten vilket gjordes för
hand, och var en rätt besvärligt arbete, så bands
den samtidigt i nozer (kärvar) den bands med
band av råghalm för att ingen hörr (lin) skulle
spillas. Sedan sattes hörrar upp i travar för
att torkas, sedan den torkat kördes den hem
och lades in på en loga eller stall, der första
före beredelsen vidtog, en så kallad hörra-
reba togs fram, denna bestod av en lång bräda
i vars botten var fästad träns över brädan, län-
ga varsa ställspikar kantiga och spetsiga, omkring
5 tum långa, Brädan var nog omkring 2 a 2½
allt läng samt en 7 a 8 tum bred, denna reba
lades på ett par bockar av trä, sedan hände
det att två stycken satte sig en vid var sin
sida om mitelspikarna, de låg då vars en bra

Hand full med häar och drag den växelvis
genom pikarna, detta kallades för att reba häar
då färd alla knapparna utan, mer rebades an
sedan detta var gjort, lästes, lussades an väsen
på en vagn, och kjärdes så ut på en åker
för att krasas ut till rätning, häaren skäms
rädna, när rätningen var färdig var årstiden
så långt fram skriden så vi var merendels kom
na ett gott stycke in i Oktober månad.

Sen var det att samla upp häaren igen, lussa
den och kjära till bastuan (bäst stugan) med den
där lades eller ställdes upp rätt med gott utrym-
me så att Turkningen skulle färdig tilltars
Turkningen försiggick på höga så kallade pal-
lar av trä där häaren lades upp på dessa. Själva
bastuan var ju muread av gråsten med smär-
re två elvar höga sidomurar, med ett valv upp-
till som sträckte sig längs med hela bastuans

Längd denna var ca 6 à 8 alnar i längd samt
omkr 5 aln i bredd, upptill i den kortre ändan
fanns en räkfång där räken sökte sig väg
ut i det fria, eldningen försiggick i en ngn
utan skersten och benämbes vanligen för gatten
en räken kom därför ut i själva bastuan, så
det var inte något lätt göra att elta i bastuan
i denna skildring som är från min Morfars Tid
då jag var mellan 8-9 år gammal, Sköttes eldvin-
gen av minna Morfar två stycken som stod i sk
ningen för, om kräkarna brukte byns ungdom
att samla dit, när kylan blev för mycket ut
var det till att knuta sig in i värmen i bastuan.
Men den enda plats som vi kunde vara på var
nere vid gattet där några fittar var utbredda
som vi lade oss på under kräken, ibland
kunde det hända, att samvaran uppmuntrades
med något med hant bragspel, eller också

Sjäunda någon gammal visa. Elds basarvitan
Hjälmar o Hulda, kulan o duna. m. fl. så kunde
timmarna fort gå ut på natten, tills man vid
fått tiden begy sig hem för att vila till nästa
dags arbete. Man först eldades på så att värmen
höll sig återstående delen av natten, sedan man
även förvarad sig om att ingen fara mot vär-
men förelåg, eller eldsolycka, uppstod, en sten
sattes för kålet till eldstaden, dörren lättes för
öppnaren. Så var det till att vandra hemifrån
tills nästa morgon, då ny tidsyn fördrades
vid 5-6 tiden igen, så fort gick det några dagar
och då kvällen var torr, så kom dagen då den
skulle Brydas (Brätas) (Bräkas) att olika benäm-
ningar på olika arter ibland sades (Brangas) detta
skedde i särskilda läropor tillverkade brätar
eller som de kallades för brädor de större
som användes av Karana kallades för Karabrädor

De mindre sam användes som fruntimmer
kallades för fruntimmers bröder. Varje
kar tog så mycket höv åt gången som han
kunde hålla i handen och gick under benäm-
ning haun, en haun full höv. Kararna så
kallad skid brödad ed gäst, som kom Frun-
timmarna och rain bröd ed bagätte. Sen till
brydingen var över och dagen var slut
vidtog som kvällen en dundraude så kallad
brydegille, sedan den yttre toaletten
var undanstökad, ibland gick deltagarna
hem och gjorde Toalet, kom så åter, till mål-
tiden som för det mästa sedan smörgås bord
med sina hemlagade läckerheter, Ost, koru
flera sorter, som kom ju Lutfisk och gröt
Risgrönsgröt, Horngrönsgröt gick man också
ut på tilliga tillfälle dessa var hela sista ska-
lde vilket skedde i den tiden vid hemmakorarna

Även Fiska suppen (suppen) och gröda suppen
skulle tas, annars blev inte gillat fullständigt
sen då måltiden var över, vidtog dans och
lekar i en större stuga eller sal som den
ofta kallades, ibland Jemstajards luga som
dans lokal, der ungdomen roade sig, ja
till och med de gamla kunde ta sig en sväng
ibland i synnerhet om der spelades upp
den Kadrell, der skulle alla deltaga iden
vid 10-11 tiden på kvällen vankades förfrisk-
ning i någon form ibland kaffe, så fort
satte det till ankr 12 tiden på natten då var
och en gick till sitt, för att vila sen åter
stående delen av natten, för att vara
arbetsugliga dagen efter. Men ännu
är inte hösten färdig ännu den skall
namligen Chätas vilket ännu särskig-
gick för hand, annars fanns en Chätteverge

Vid Hobala, dett dross med vatten kraft
ett mindre sådant för handkraft fanns
även ett låna, jag minns att min Morfar
lånade en sådant en gång, annars fick
Hörsen behandlas i den gamla hederlige
Chättstolen, vilken fördrade en viss takt
och färdighet att skära densamma.

Chättstolen bestod av en rakt uppbärande
bräda omkring 12 tum bred och ungefär $1\frac{1}{2}$
alm hög, vid vars understa del i siddel
var fästad en liten brädlapp i samma bredd
och omkring 12 tum hög, den var fästad med
3 à 4 st trä naglar, så att avstånd på 7 à 8 tum
fanns mellan dessa bräder, detta utfördes en
så kallad fot på Chättstolen så att den
kunna stå säkert, för den som
utförde arbetet hade den ena foten
placerad så att stolen skulle stå säkert

Vid den äre belön av Chättestolen fanns en halvrund uttagning, med en litet uppsläppt horn vid den ena sidan, samgjorde att hornen stannade i sitt läge medan den Chättes. Det andra redskapet som användes var en så kallad Chätteträ en tunnare träskiva, i flesta fall tillverkad av bok, och var anlägg på omkring en alms längd och en 5 à 6 tum bred, samt var i ena ändan försedd med en hål eller uttag för handen, vilket gjordes samgjorde. Vidare var för det mesta dessa Chätteträ målade i blåmorfärg, samt försedd med en girdning, några gånger så inre att förslämnas ägarinnans Initialer och årtal. Dessa Chätteträ tillverkades ofta, och gavs som gåva, av någon fästeman till sin hjärtans kär.

Jag är i besittning av ett dylikt Chättelå som min Morfar gav min Mormor i Fästems gåva. Vid Chättningen skulle det vara två lag, om det skulle gå bra, det ena laget skulle som det kallades skjida Chätta, det andra laget skulle rain Chätta. Chättningen gick så till, om det skulle gå bra så skulle en kvinna stå o gly händer som det kallades, hon länade en hand full bräkad hörs (län) till de som Fäst skulle ta emot den. Sedan länade dessa i sin tur över hörsen till de andra som rainchätte, sedan sag hörsakvinnan, som hon kallades, emot hörsen och lade den i en ordnad hög, hon hade ett rätt anhängande arbete denna kvinna som skulle ordna med hörsen. Vid Chättningen höll hörsen med ena handen under

...det den andra handen med Chätte tröst högg
eller slog ~~med~~ över höären som vilade eller
hängde över den nringade urtagningen
i Chättes talens övre del, vid dessa upprepa-
de slag flög de så kallade Chävarna av
nagel till och höarna följde också med
och kallades för Chätte fall (avfall) i bland
och mycken höär fanns kunde Chättsvingen
vara i flera dagar. Chätteaffallet spanns
också till lingarna varan grövre handskar och
lakan vävdes. Ett litet gille för de kvinnor
som deltog i detta arbetet utförande van-
kades också vid denna avslutning och kallades
för Chättegille. Det kunde vara rätt muntort
dessa också, men en procedur ännu hade
likt att genomgå ännu innan det kunde
spinnas, den skulle häglas (häglan en
miniatyr av höärsedan, var ett redskap

sånn hären eller linet häcklades (håglades)
uppå, och bestod om en liten bräda ungefär
en alm lång och omkring 4 tum bred, på vars
mitt sätt i en fyrkant på omkr 4x5 tums storlek
fullt av vassa spetsiga nålpormiga stift
på omkr 2-3 tums längd, som hären häglades
eller drogs igenom, anslaget vid häglängen
kallades för blannor garnet som spänns hären
kallades för blanners garn, själva det fina raka
linet som det nu kallades förvades i små
så kallade sockor, som vidare bands i större
ringar så kallade krausar, som förvarades
någon till spånaden tog vid, den spånaden
fortsick från höstsidan till fram på våren
men i mars snart om frosten då skulle
spinnrockarna ha lämnat sin plats i stugan
så en historia om häglan, som adstän, från min mor.
en som hade brän, om sades, han springer som han vore häckad
i vinden (anden) med en häglan!

Om hösten rälde stor brädska för att på all undanståkad innan julen var inne, om hösten skulle pären klippas, allen trätas, under samma tid hade man påstått stärkelsen att göra ren och turka så var stor trätten för hösten och vintern att undanståka, slakt, juldryggd, ljusastöbning och så utom stor rengöring juldaket med flera sorters bröd, grovt, fint, sur sötbröd som det kallades, samt ^{surt} sursött, och kauringa.

Jä när så allt var färdigberett för julen, vilket i flesta fall i de hem der gammal tradition rådde skulle vara klart till god tid före julaften omkring 2 tiden, då allt skulle vara färdigt till Helgens inbrytande, i min barndom fanns ännu många hem med fjärdgolv, men som den kvällen var sandade med fin vit sand samt finhaskad suris strött på golvet. Denna sed med vit sand och suris förskam

Även i mitt Morföräldrahem, vid vanliga
Lördagskvällar och Söndagar, man satte aldrig
skåpan eller Träskor som förskom mått, i för-
stugan (kastuen) utan alltid marcherades inn
med Träskorna på, om Högtiderna var golvet
skurat, med mattor uppfå, men om Julaftan
vid Söndagsdag samlades dessa i hop, ett par
lång halms Kär var bars inn, enligt gammalt
bruk, och breddes ut på golvet varpå bäddas
så kallad syskonasäng, en stor varm fjärskins
fjäs breddes ovanpå halmen kläderna behölls
på utän rock och väst som togs utan. Så hade
man varma piltar ovanpå sig som täcke. När
juldagsmorgonen var inne, var det tid att sitta
upp vid 4 tiden samla i hop de provisoriska säng
kläderna, och lång halmen bands i hop till kär-
var igen och bars ut, varpå golvet rensades
och fjädes igen. Sedan med halmen på golvet

som var
Träskor

är nog urgammat, den skulle symbolisera att
vår Frälsare vilade på halva och strå i Betlehem
de gamla sade, att vi människor äro väl inte
mer värda än han, eller förmer än han. Sen
gäldade det att komma i väg till kyrkan och
komma dit i god tid, parfymer bland de många
kyrkobesökarna var rätt varierande men en
o annan av gubbarna hade inte gjort sig kvita
parfymer av lutfisk ja lite grann spritluket
kunde även märkas hos samtliga, men det be-
höver man inte heller undra på, då det inte alls
var ovanligt att en privat person kunde göra
inköp av 30 till 50 liter sprit till julhelgen
 dessa individer kunde ligga o konsumera sprit
dag ut och dag in under hela julen. Ja sen
då (Ottosången) julottan var över gäldade det
att komma hem så fort som möjligt om man
kam fort hem, så blev man försinst arbetet det
kommande året.

Dekorationen till julen i mitt föräldra-
hem, runt upptid på väggarna var sått och
fästad så kallade jula brev, rätt stora för-
mat, över svenska kunga familjen, Tjevisaren
av Österrike och Tyskland Tsaren av Ryssland
och deras gemåler, ja de flesta Europas Furstehus
var representerade i samlingen, även Bisköpska
motivet fanns bland dem, en jul utan jularan
och jula brev, det var ingen jul. Julen skulle
ju alltid skjutas in, för att fåga bort det ant
crackartiga som det hette, man föredro då bort
att ant genom skjutandet man gör att bli riktigt
säkert och effektivt skulle tre skott skjutas
varje helg afton, julafton och Nyårsafton
det första skottet sköts vid skymningens
inbrätt när ljusen tändes, dessa tändes i god tid
så mörkret inte fick inträde först utan ljuset
skulle råda över mörkret. Det andra skottet

Skjåts innan aftonmål tiden började, det tredje strax innan sängdags dock inte senare än kl 9 på kvällen. Sedan att springa till granarna och skjuta var allmän då och fortjick ända intill 1920 talet, man kan ännu få höra en del smällar om till jul och Nyårs afton samt Nyårs natt vid årsskiftet, men det är näst så att var och en pyrar en hemma hos sig. Från Färingsjöta härstammade en gammal sed ännu inn på början av 1900 talet, om julaftons efter middagen vid $\frac{1}{2}$ 3 tiden börjades ringningen i kyrkblockarna samt fortsatte en halv timme, sedan gjordes uppehåll i ringningen, i slutet var först de båda ringarna samt kyrkovärdena samt några ibland många andra personer, försedda med vars en hammare de ställde sig några stycken vid vars en kyrkblocka utsom klämtade ömsam

Slag med sina hammars på kyrk klockarna
så att en viss harmoni uppstod och bildade ett
klockspel, då växlades om med ringning
klämtning och klockspelet med hammarna
detta kallades i gamla tiden för ett fjimma
{ Detta har nog förkammit på flera ställen i
lands orterna som vitenar de Träsiga och
ojämna kanterna på våra gamla kyrk klockor
Ringning och fjimning fortsatte till kl 4
½ tiden då det var äro och julafton högtidligen
väl kamnad. Vid Flörs kyrka ringdes julen
in med en ringning med båda klockorna
ringningen varade en timma i en sträck, der
var ibland ända till 4 personer som brukade att
skifta vid ringningen med den stora klockan
då, den skulle väga omkr 80 livspund eller omkr
650 kg den lilla klockan skulle ha varit kloster
klocka vid Bosjö kloster, enligt vad den gamle

Kyrkovaktmästaren Fredrik Schmidt berättade
för mig, jag hjälpte honom ofta att ringa då
1905-06 o ringade då ensam storklockan i en
timma i sträck både till jul och Nyårs afton
vilket han sade ingen gjort förut mer än
en av hans söner Oscar.

Själva julen firades i gamla tiden må man
säg o goa måd, o måd i rättan till, deran
ardstörd. Julattän o jula da, då ha vi så
bra vi vet ha, men då kommer Andra jul
då kommer fler sitt goa suet. Annandag
jul var kades på många ställen länkant
(grönt hackad gröntant) ibland hackades den
inte als innan kakningen utan kades hel i en
bykartyta kramades upp i stora bullar som
gick kanna och sedan skars i två snitt med
en kniv och stektes på en pannjärn i mycket
platt, och åt tillsammans med fett fläsk och

Senap, som efterrätt vankades ibland inte
något annat än dricka blandning, mjölk och
dricka tillsammans, men var husmor riktigt
god och vid gott humör, då fick vi risgröt
och mjölk efterrätt, fläsk sylta, och rödbetor.
Kokta var liksom Lutfisk, blodkorv, leverkorv
hemlagad ost med kummin (kumjäm) uti, rätter
som hörde högtidskvällarna till under hela
julen, ej blodkorv, det var middagsrätt säsken
dagarna så länge den varade, står 20 de
dag jul kom efter Tnutt. Då festades på vad
den var över från julhelgdagarna, utom
Risgröt som min Mormor kokade ny till
varje Helgafton, jul, Nyårs, Fredafts afton
och Tnutt. Lutfisk köptes ofta i så stora
partier så att man åt den hela vintern.
Min Mor Theolina Svensson, berättade ofta
för mig att i hennes hem hade de Lutfisk

Och gröt korngrönsgröt som benämndes för
störgrönsgröt, eller också Risgröt, under
hörlåttern höstfest. Vi ungdomsmän (fort
(parade minnen från mitt Morföräldra hem i Hallarö)
roade oss under högtiden med alla tänkbara
lekar, ett av de mest intressanta var att sitta
på kulan av en trätotsman, eller också på en so-
napskula en järnkula som man malde senap
med, det var att lägga en av dessa fjärrmål på
golvet, sitta sig branka ben med utsträckta och
karslagda ben, antingen hade man ett tänd
ljus i ena handen och ett olänt i den andra
det gällde då att hålla balansen så stadigt så
man kunde tända det andra ljuset också.
Det andra knepet var svårare att ha en nål
i ena handen och en tråd i den andra, så
tråda tråden i nålsögat, det var ingen lätt
sak, Leka Blindbock var också en trevlig

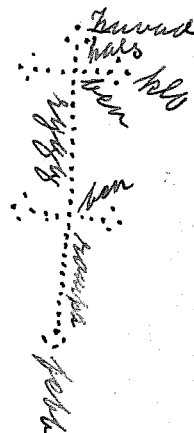
och ofta färskammande lek, likaså leka göm-
me, men det gick bäst när vi var ute i lövgård
och ladugården. Så hade vi stötgissning,
då den som gissade rätt kunde i bland få många
mätter på en enda gissning. En stöcker i min
taska, Brännvin på min flask, hur många
(suppa) supor. flaskan räknades då i från, gissade
jag rätt fick jag behålla alla, annars fick jag läg-
ga till så många som var över eller under det an-
tal jag gissat på. En annan gissning var Leuna
Här kommer en Herreman ramlandes, o skram-
landes, hur många svänner har han, samma
räkning här Herremannen räknades ifrån Svämmor.
Här en annan gissning. Min so (sugga) lätutar i
sköven, Min lätutar ^(springer) ett, hur många
^(skogen) grisar har han, Soen räknas ifrån de övriga
vattarna är grisar, Så en rätt svår och kam-
binerad gissning var att gissa räven, den

Sam gissade den rät fick hela råven som be-
stod av 57 nätter gissades pol fick man lägga så
många nätter som det var det der polrävingen
förelåg. När råven var lagt skulle den som
frågade sitta vid bordet, och paka med fingret på
varje nat med bärjan på huvudet, för varenda nat fråga
va e de, den andre som svarade stod bakom i rummet
med ryggen vänd mot den frågande svarade då
med bärjan på huvud(hod) porträttet som på hals, ben, kls,
rygg, ben, kls, rumpa, fött. Alla dessa lekar och
flera korta tillbrag sig i mitt Morföräldra hem i
Långhult då jag i min barndom vistades förstades

omkr 1890-95:

Efter jul tog julgillena vid och
fortgick med vissa mellan hem hela vintern. Fast
laga gillena (Fastlagsgille) avslöte julgillena, den
var det tid att börja med Påskagille, som på sam-
man blev en liten vilopaus tills hösten kom
så det var tid att börja med gillena igen

Har en
skiss hur
råven lades

Lauttlivet under Hely och söcken dagar, som
jag såg, och har sett det under det vardagliga
arbetet, den julen var över kom för det första,
hemma spånaden igång igen spinnrockarna flyttades
in i det vardagliga rummet började igen, från tidigt
på morgonen till kl 8 på kvällen då hushålls bestyr
tog vid och kvällen ut de flesta gånger potatis
och sin, grovt bröd och dreska blandning som
bereddes, kl 9 på kvällen skulle alla vara i säng
samt tygta, för att vara redo att börja nästa dags
arbete kl 5 på morgonen, Det vardagliga tog
också vid för Harna som vintern var det först
frågan om att få träskat ut all säden med (plejl)
eller slaga som det ofta kallades, till den 18de Mars
skulle man avskickligen ha plejlad slut och fick
ingen slaga höras på lagan mera den vintern,
de bara som inte träskade, släpade husgeräds
saker, släpde elster som skulle beagras under

Sammaran, här (talades) taljdes rivepinga av trä
samt taljdes på förslag för att om sammaran ersätta
de pinnar som bräts utan (rivarna) råvarna
under arbetet med desamma. Vidare gjordes ladj-
skapt, ljeskapt, träskapen, större och mindre
samt små träisar och en slabb och svina (eda) (mat.)
med dessa små iser kallades för (klinto) (klinto) (en)
Så gjordes även skarvpinuar för träkarvar, även
kargar av haln, som användes till mjölkargar bands
genom att halnen trädde genom en liten pålskara
och bands så med bast. Även rickvagnar gjordes
för husbodar, många bänder var också dukliga.
Träskomakare, fast priset på träskorna på 1890-talet
var endast 33 öre priset, men en daglön för en kar var
ju inte mer än 5 daler 83 öre eller högst 6 daler 1 öre
I Kona Rönns socken fanns vid skolskiftet
130 st. träskomakare, många av dem hade stor
färdighet i yrket. 8 a 10 par träskor tillverkades

1899-08 Dagligen för en Träskomakare. I Färingtäfte sken
var en Träskomakare vid namn Nils Lundberg.
som tillverkade 20 par Träskor om dagen, och kunde
vidhålla denna produktion i månadsvis, men ändå
var Träskorna extra prima och välgjorda. Under
kvällarna när arbetet fortgick förlästes ibland
om Historier, äventyr som någon av familjens med-
lemmarna själva upplevat, liksom före kom berätt-
elser och Historier vid gillestingfallen, den numera
så kallade orsden att snusa. In en eller två nås
frisar att då och då var rätt allmänt bland
både Herrar och Fruentimmer i äldre tid, det
skall och med ansågs lite förnämligt och fint att
Fruntimmer hade små silverdoser med snus uti
som var doftad med några droppar parfy-
m. Dessa doser bars med i kyrkan, att efter som
prädikan fortgick tog en pris att emellanåt
för att hålla sig vakna, det behövdes nog då den varade
ibland 1½ timme.

Jag erinrar mig ett snuspoem eller ramsa
som en smålänning vid namn Carl Pettersson
läste upp varje gång han snusade. Det är ca
40 år sen jag hörde den, var de två som rimmade
vars en rad hördes det rätt kamiskt, så här lät
strofen. Mången vis, tar en pris, för att mantra
sinnet, öka minnet, Denna lassa skatter
hysar, som din näsa prisa skall, Tag en pris
så nasus nysar, snus är gott i alla fall.
ibland väntas ^(någon) poemet så att ^(någon) nysar, meningen var
att en så försvarlig pris togs så näsan bärade för
en så stor pris. Det förekom också ofta att de
gamla satte vid skilda tillfällen och skröt med
gångna bravader, hur jättesterka de och deras
fäder varit, en person som hette Nils Olsson
på Ågerupps gård i stora Rörum. Soeken om
honom berättades det att han en gång i tiden varit
med sin vil en kvare då en 18 års pojke köpte

fast med sitt lass bestående av tre tunnesäckar
fulla med korn, der kom en skjuts till som inte
kunde komma fram, denna var besvärat över att
denne var i vägen till Alssan sade då, a detta e
väl ingenting ja ska ta alla (try) tre säckarna
på (ain) en gång o pungen må om de sprangan
om od avrumpa säckarna o bära dem bort o ing
i ställen, den andre skuten tvivlade på detta. Men
tills Alssan infriade sina ord, och visade sin jätte
styrka i att bära in alla 3 säckarna med kornet, följande
pungen avrumpa. Vardigt folk hade nog av en
tunnasäck men tills Alssan try en säck under
var arm hade en på tvärt över dessa och så pungen
avrumpa. Annars visades kraft från i att bräcka
arm eller så kallad armkrak, samt att dra
fingerkrak, lyftning ^(armbrytning) på raka häsar en fl.
kraft från tyngdlyftning i stora stonar d.s.v.

Några ord enligt vad de gamla berättat i gamla
tiden före kom i hemmen sedan att Laga vara
på matresterna från måltiderna, på hörnan av
långbänken som stod vid bordet stod en trä
bytta vari de bästa matresterna samlades från
varje middag hela veckan när så Fredagen kom
slogs allt i en gryta och koktes till middag, denna
anrättning kallades för Bänkavälling, ja tiden
var mången gång hård och besvärlig både för folk
och kreatur. Min mor och far berättade om att
i deras barndom fick hästar gå rent fria för
vintern och gå på vad de kunde komma åt
när snön låg på marken sparkade hästarna med
framfötterna bort snön från mossan för att kom
ma åt denna att äta, ibland vid stränga vintrar
kom de fram till gårdarna stod och sprätte i
godseshögar för att komma åt ströhalmen
som fanns i dem, det var yngre och utgamla

Hästar som fick skaffa sig föda på detta svåra
sätt om vintern, ingen fag hand om dem, de var
ack så långtrade lurriga och ruffiga dessa
stackars djur. Annorlunda förhöll det sig med
de så kallade Ollan svinen vilka skjutsades till
Bak och Ekskogarna fick gå der och äta Ollan
så länge det fanns några, som var det tid att
hunta kom dem i många fall var grisarna nära
nog föda, skulle något föla der så gick der myg-
ket lite till att gå der med sedan, men många
gångar hände det att både Hästar och Svin blev
helt vilde och till och med var farliga för folk
så att de fick skjutas i skogen, när Ollan
var slut drevs i roset svinen hem, deran uppkom
ett ordet när någon person fick åka från hem
med sin sedan gå hem. Så sade man de gick
liadant för honom, eller för mig, som för Ollan
svinen, ja fick åga å (istad) men gav hem igen

ACC. N:R. M. 8075

Landskap: Skåne Upptecknat av: Knut L. Stordalen
 Härad: Ängelåbo & Frostå Adress: Ullsäteröd
 Socken: Ullsäteröd Färingtofta Höör Lyby Berättat av: Frostå
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dessa uppteckningar rör sig om minnen från
 tre häraden, Ängelåbo, Frostå & Frostå
 socknarna Ullsäteröd Färingtofta, Höör Lyby
 och Ullsäteröd
 Handlar något om Backare, samt öfrigt
 om flaka gubbar, hur de betade sjukdamma
 och delvis verkade.

Umfattar
 blad
 39-51.

Skriv endast på denna sida!

Detta fläsk som blev på allansvinsen kallades för allan fläsk, och skulle bli mycket god om det var bak allan de blev feta utan.

Omgående botandet av sjukdom hos djur var ju många bönder sjöln mycket klaka i att bota kreatur, en o annan hade det sin yrke, och kallades för rackare, arbet rackare användes ofta som skällsord vid svänskap eller när skvädings ord utslungades. En rackare fick inte lov att komma längre än ruman för hären der en stol frambars och ställdes som han skulle ha att sitta på om någon lit mat eller sprit bjöds honom, rackaren var i många fall av tatar släkt. Deras uppgift var i äldre tid att plugga taga skinn ut av sjöln döda djur, sterilisera bandar och katter, en häst som slaktades togs endast skinn ut, katter ansågs för arseu och fick inte användas i någon form utan skulle grävas ner. Det fick inte kokas i

en gryta en gång skulle det hända fick aldrig
den grytan användas mer. Den än koka uti den svärg
för arän. Sam exempel vill jag räkna min Svärmor
Fra Benedicta Schmidt i Hör det var år 1901 som
honns man kom hem med ett stycke vackert kin
ludd sat i en gryta och kokte det, när kittet var
kokt och hon gick reda på det. Tog hon grytan
och bar ut den slog i sönder den och sålde den
till den första skratthandlare som kom.

I örnard tid blev ordet rackare utbytt mot arbet
djurläkare eller ibland Haktör, det hände sig
en gång en kunde kom till en nybakad vattrinär
och frågade om de här Fäktörerna var, denne svarade
ja de och den sjuk lita nitt. I Hallaröds socken
gräns, eller närmare bestämt en plats som heter
Långtarp i Hallaröds socken bodde en så kallad
hemma doktor vid namn Sjöholm han före
tog alltid sina resor Ridande till Häst, han

Var mycket anlita i arton och kunde bota en
mängd sjukdomar på både människor och
djur, det var han, sen han ansåg att han inte hade
behov av det mera, som lärde min Morbror
Nils Andersson att när han stannat blodet en
gång, kunde upplösa det igen, och sedan stanna
det åter igen. Sjökalen dog omkr 1920 något
över 90 år gammal. Vill härmed omtala något
om så kallade kloka gubbar, en av de mest be-
römda i Färingtäfte socken och trakterna
öfver omkring, han bodde i Färingtäfte på öfver omkring
1840-70 talet det var gamle Grönberg som han i
dagligt tal kallades, han kändes både Folk och
gå som det hette, och var mycket anlita, det be-
rättas om honom att han i sin postad hade ett
hår i var håra en rummet, det hände sig en
söndag då Grönberg var i kyrkan, att pojken som
tjänade hos honom, hade sått reda på hans

Svart kaustbak och började att läsa idenna utan att veta att något farligt låg berö, men under tiden började stugan bli full av små svarta gubbar, han hade manat fram dem men förmodade inte på bort som igen. Gränberg som var i kyrkan kände på sig att inte allt stod rätt till derhemma och skynade sig därför fort hem. När han då kom hem och fick se alla dessa pröslingar, gick han i hast upp på loftet efter en skäppa full med ärtor. När var komna i stugan slog alla ärtor ut på golvet vände upp och ned på skäppan med hatten uppåt, och befälde de objudna gästerna att polka ärtorna i skäppan vilket de inte kunde, bötta att för att vinna tid. Under tiden manade han bort en och en genom katten i hörnen tills alla var försvunnna. Samt förmanade pojken ~~från~~ att aldrig röra svart kaustbaken mera.

Det har berättats för mig av många trovärdiga
personer av vilka jag nämner så som Lantbr. Johannes
Torstensson Ragnaröd. Bengt Pettersson Pilsbom
jag har själv hört samma sak berättas av Egnatals
Personer som själva var med vid en stor brand
brand vid Flängstärps Mossen i Färingtäfte socken
vid själva branden var der inemot 200 perso-
ner närvarande och arbetade i sitt duletas
svett med att släcka branden, elden spred sig allt
mer och mer det brände runt mossen i en stor
rund cirkel, det hade riktigt bra fat i ingen
förmäddde höjda elden. Då kom gamle Grönberg
sekså dit, han sade då till några av de närmaste
de varför släcker ni inte elden, då var der någon
av Mannarna som svarade kan Grönberg släc-
ka den så gör ed för vi kan inte. Han svarade
då ja då ska ja försöka och hjälpa er. Grönberg
gick då runt mossen der det brände, slog

ner mot marken med händerna under det
han liksom blåste med munnen, allt efter som
han gick framåt lade elden sig, och stockna
de rent bort, och upphörde att gräna, när han
gick runt massen der det brann, förut. Var elden
släckt, han ensam släckte hela branden.

Allt folket stod häpnad, sådant hade de aldrig
föret vare sig sett eller hört. Första gången jag
hörde detta berättas 1897. sade jag det kan jag inte
tro, jag hörde sen folk i hela socknen berätta det
samma om gamle Gränberg när han ensam släckte
elden i Klingstorpas häse. alla dessa som själva
var med intygade dotramma.

Wid en annat tillfälle hade Gränberg under
fjaska plankor som låg i en stapel utan
för bjuvings huset, en av hans grannar gick
och fäster kärlek till en av hans plankor som
han ansåg sig behöva, därför beslöit han sig

för, att en natt försöka sig på att transportera
bort en av dessa, och gick därför dit om natten
tog en plankor på ryggen, men o fasa han kunde
inte gå från stället där han stod, sj heller
kunde han lägga plankan igen. Men han
gick stå på samma plats med plankan på ryggen
ända till morgonen då Gränberg stod upp, när
då såg han ut och gick se sin granne stå
der med plankan på ryggen, svettig och varm bara
som han stod på sin borta, sade Gränberg då till
honom gomarren varför står du här o håller en
av mina plankor på ryggen, o inte går hem i
stället, den andre svarade ja kan inte, va har
du gjort med dina plankor när de e så tunga
han svarade a ja har inte gjort nåd annat
än stått lite bly i dem. Så en annan gång
ska du inte bry de om att röra mina plankor
udan du dem lägga. Nu kan du lägga plankan

O gå hem, o så inte bry de om mina plankor en annan gång, det gjorde han gärna, han bevarade sig för att röra Grönbergs plankor mera.

Min numera främlings Morbror Kils Andersson i Långtunst hade också till sista kvarlevan av dessa klaka, och kunde en hel del han också, fast han sysslade aldrig med utan s.k. Ljus Mazi. en av hans specialiteter var att stanna Blod, men han var ett strå vassare än sina vanliga kolleger, han kunde nämligen upplösa det igen, i fall någon tröttnade på hans förmåga, eller och om det var stannat för hårt eller för fort. Men så kunde han stanna det åter igen. Han talade om att han ofta diskuterat detta med Läkarna Tin och mest hade han diskuterat detta med Doktor Van Essen Möller, som skulle vara rätt intresserad av denna förmåga, Min Morbror Tin och med erbjöd sig att han i Läkares närvaro skulle kunna stanna blodflöde på personer

Innerst en ankrets en 40 mil. från den plats
han var, o var det så de Trivlade så kunde han
läsa upp det o stanna bot. i gen. Jag har förut
vidrört en del av de händelser min Morbror utfört
och slutar med honom, och övergår härmed till
en klok gubbe i Spörbytrakten närmare bestämt
Osbyholm, som jag har hört talas om sedan 1896.
Han gick under den vanliga benämningen
Slinken, annars skulle hans rätta namn vara
Hils Andersson och leste och verkade i till soke
skiftet, en och annan av de gamla ^{på orten} nämns honom ännu.
Jag har hört berättas om honom, att han gick aldrig
fullt riktigt klädd, antingen gick han med en
sko och en träsko, eller en svart och en vit strumpa
eller den ena strumpan med byxbenet i mitten. Sena
det berättas att han alltid gick så, klädd. på grund
av att han gick sig den Cuts i vän, att han gick lika
att hämta honom så snart han var fullt riktigt
klädd.

En gång blev Slinken ständ till Tings i Thörby
för att han slagit och misshandlat sin Hustru.
Där han då kom inför rätten frågde Dammaren
om han erkände att han misshandlat sin Hustru
nej de har ja inte, jagän vi har ju slagit henne
så han är både Gul o blå så de Dammaren. Ja de
kan väl va sant, men ja har aldrig slagt henne
må nåd annas än Guds Ord svarade Slinken.
Dammaren, va sejer vi har, har väl vi er då at, kan vi
slå henne må Guds Ord så han ser ut på detta sättet
förklara det vi. Slinken, ja se kan ja, för ja har
en gammal stor Bibel må träpärmar och bestyck
den ligger ja i en säck o slaur må, för ser
staur i Bibeln att de inte o syna att slau må
Gus ord, udan de har en rättighet te.
Ännu en klok gubbe vill jag tala något om.
i härjan om detta sekel fanns i Eljaröd, mat Uvarids
hållat till en gubbe som hette Lundkvist, enligt.

Var en Lantbr. Olof Grön från Krup i Höjseröds
Sacken antalar för mig, det hände sig för omkring
35 år sen att Lundkrise blev anmodad att kom-
ma till en Lantbrukare i Säterstou som badde in-
till Gröns föräldra hem, denne Lantbrukare hade den
en vinter fått hela Kreaturs besättningen falla om.
(Luns) löss i ungdomen hjälpte vare sig saltor eller
rykt, emellertid kom Lundkrise till en dag gick
ut i stallen och såg på kreaturen, han sade ja ja
väl såg på krogen och tag, han gick från den ene kon-
n till en annan att under det han sade, de ha kanske
hän lätta förkallt eller inte. Men passade som de skulle
men när de blev vaur o som var så blev de också
bra igen. När han så stannade en liten grann gick
han, han sade då inte mera derom, men där om
Baudens för väring, dagen därpå kunde han inte
finna den minsta tillstymmelse till några löss eller
mågan sorts ohyra de var och förblev borta på komma.

Wid samma tillfälle kom denna Lundkvist inne till
gamle Grens de var gammalt bekanta först, Grens
hade varit i Hörby den dagen, de gamle brukte alltid att
se över sina tillhörigheter innan de lämnade hem-
met så och här, bland annat skulle Hånsen räknas
står nu Grens var komma från Hörby och Hånsen räk-
nades igen var det en häns bortu, Hustrun sade då
till Lundkvist du kan väl se nu var där hönan
tad vägen samja e an må. Ja de kan ja. (Svarade Grens)
om du vill leva o inte se när te den som har tad den,
för han har bekant den te o bota sjukdom må
därpå skulle han ta en häns bortu te de, Vill du
lova att inte säga någonting te honom, så ska du
få se honom här i morgontija, han har inte
något ärende. Mycket riktigt dagen derpå om mor-
gningen kom en av grannarna dit, utan ärende.
Denna Grens Hustru kunde även nå-
got litet, han botade nämligen vid en tillfälle

ACC. N:R.

M. 8075: 51.

Landskap: Skåne
Härad: Frösta
Socken: Högsröd
Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: Aug. L. Ståhl
Adress: Högsröd Låberöd
Berättat av: Clas Gren
Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
51

Fallande sjuka eller slaget som det kallas i dagligt tal, på en dotter till Handlande O. Borg i Högsröd. Denna fru Gren kom en dag dit då anfallet hade gått på tåsen, hon sade då till Borg, det kan du själv bota, nästa gång du ser att det tar fart på tåsen, ta då o spänn en tröst för ryggen, när så de fortaste trösten kan springa så den blir svett och varm, kom så hem ta selen av trösten, tag då tåsen med dotsamma, ta henne genom selen fram och tillbaka 3 ggr, eller som det säges 3 gånger av och 3 gånger rätt så ska du få se att det blir bra, Borg lydde rådet och gjorde så tåsen blev bra det har aldrig syns sedan. Ligger härmed punkt i dotter ännu.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Stortaren

Härad: Ousjö

Adress: Högsersås Låberöd

Socken: Hållaröd

Berättat av: Theolina Lönnroos

Uppteckningsår: 1941

Född år 1855 i Hissmåså

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Amfältande
blad

52 - 56

Harde tänkt med dessa händelser avslutat min berättelse men så ran mig flera saker i minnet, så jag kan nu fortsätta ytterligare med några minnes anteckningar över det jag först hade tänkt mig.

Handlar om bebyggning i äldre tid samt några ord om byskräddare och Bygghusmakare m.m.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075:52.Landskap: SkåneHärad: OusjöSocken: WallerödUppteckningsår: 1941Upptecknat av: August L. StålgrenAdress: Walleröd LåberödBerättat av: Ekcolina SvenssonFödd år 1855 i WallerödLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
52.

Sam avslutning på mina berättelser vill jag nämna något om förutgående betygsning hur den sedde sig för mig, samt hur ofta berättade det var i hennes barnsam. I alla äldsta tid eller omkr 1850-60 talet, ja jag såg även den metoden användas vid enstaka tillfälle i mitt föräldra hem när fotografen tog slut eller annars när det skulle sparas på den o det så sent som på 1890 talet. I gamla tiden låg alltid aluslänga spånar eller stickor till torkning över som allmänt begagnade sättningen, på en par trästänger deröver som kallades för pårestänger. Vid betygsning tog man en dessa stickor satte en sådan vinkelrät i en dertill konstruerad järnklyka eller klämma denna var fäst på en träkubb vid

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075:53.Landskap: SkåneUpptecknat av: Aug. L. NotarenHärad: ÖnsjöAdress: Wägnärs LåverödSocken: Halla rödBerättat av: Theolina SvenssonUppteckningsår: 1941Född år 1855 i WissmarsåLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
53

sidan om denna stad en spann med vatten, så att
stickan som var lind, skaren från denna går ned
i spannen med vatten, en person gick då helt ända
dit att passa belysningen genom att ta bort skaren
och sätta dit en ny sticka när den andra var utbrunnen.
Så kom sedan Tranbelysningen, den var mycket
storartad i dåtida synpunkt, trots att skenet var
gult och svagt, ibland rök det också. En Tranlampa
var en liten fyrkantig plåt låda med lågt uppvikta
kanter något uphöjda i hörnens överkant, i varje
hörn låg mängen av turkade sävar, en i varje hörn.
Dessa fjuntjugo som vekar för belysningen
och på ländes i övre delen sedan fjärr Tran var
pågitt i lådan. Nästa steg blev ju fotogenen

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug & Kötgren

Härad: Ousjö

Adress: Hågersröd Ekeroöd

Socken: Hålls röd

Berättat av: Thelma Svensson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1855 i Hålls röd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

54

Min morfar kom hem en gång från ett marknads besök i Hålsingborg något årtal omkring 1870. Han hade då köpt en liten fatagen lampa med sig hem, den skulle inte tändas för än till julen, men vilken förvåning spred sig inte i hemmet över en så skarpt ljussken, en liten köks lampa med en liten pip av blockplåt samt en liten blockplåtsring ampipen till att reglera lågan med hade minas morfar äldra i köket och i stugan också om kvällarna den stod på en svarvad trästol omkring en halv alm hög denna belysningens anordning stod ofta på bordet om kvällarna. Denna trästol kallades för propsten.

Byskräddaren och Byskumakaren här också numera till det förflutna, i min barndom

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 8075:55.Landskap: SkåneUpptecknat av: Aug. L. StålgrenHärad: OusjåAdress: Mågeröd LåberödSocken: Mågeröd

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1941

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
55

när jag i några år vistades hos Morfar som der-
en gång om året en skräddare som kallades för den
sömhärde Jönsson, jag minns att jag hade så kallade
korta byxor knäbyxor, och jacka. Min Morfar lät
då skräddaren sy en hel kostym till mig bestående
av rock och väst o byxor. Långa ända, Morfar sade
då att han hade råd att ge mig en par hela byxor
i stället för halva. Jag glämnar ej vilken kar jag
blev när jag dertill fick ett par byxor ängsten
som kostade 50 öre, när jag sen kom i skolan kom
de jag mig som en riktigt stor kar. En skräddare
i den tiden tog inte mer än 8-10 kr med foder och
Tjäder och samt sylän för en hel kostym, i hemmen tog
han aldrig mer än 4-5 kr för sylän av kostym 25 öre för
synaden av en väst

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075:56.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aug. L. Stoklaren
Härad: Ängelä Adress: Wagseröd Lohöröd
Socken: Wagseröd Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
56

En rack,^{syllämen} synaden för den var 250, ett par byxor 1,25-
i hemmen. Byskomakaren var också bitling i de dagarna
1890-talet, en halvsulning och klackning kostade 1,25.
Nya skor i arbetslön 3 à 4 kr. Men det var inte ofta
skorna blev stora nog, merendels när ett år var
gått då var skorna för små. Båda dessa yrkes-
män hämtades med Håstskjuts, skräddaren med sin
sy maskin, o skomakaren med sin skomakarsk
läster och tillbehör när arbetet var slut på den
platsen, hämtades so en annan kunde, skulle de
inte på flera ställen fick de skjutas hem då.
Sam avslutning på det hela vill jag säga något
lite från Wagseröd där jag varit bosatt i över
35 år. Under dessa år har landsbyggenes utseende

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. Lokatorn

Härad: Frösta

Adress: Uppsala Län

Socken: Uppsala

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jinnshällar
blad fr. o. m.
nr
57-64.

Deessa uppteckningar rör sig om minnen
från Uppsala. De jag varit besatt i över 35.
är mera intressanta på alla detaljer där för stort
utrymme i anspråk, särskilt med tanke på att jag
föret relaterat en hel del händelser och minnen
teckningar i förut inlämnade anteckningsblad.
I allra sist något av Uppsala kyrka
samt avslutar denna serie anteckningar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8075:57

Landskap: Skåne

Upptecknat av: August Krogren

Härad: Frasta

Adress: Högsröd Ekberöd

Socken: Högsröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

58

Undergått rätt stora förändringar både vad det
yttre och inre beträffar. Den det yttre som försvinner
här numera skadetakten som innan de värmas
ste även snart nog är en saga blott, liksom de
gamla kringbyggda gårdarna med 4 sammanhän-
gande längor finns inte många kvar av den sorten
i holder. Inredningen i hemmen undergår också
en skarp modernisering till mera hygieniska
och förbättrade förhållanden, även bekvämligheten
är bättre nu, gamla tiders obekvämlighet tar för-
stöt utrymme att beskriva, därför lämnar jag det
därhän. Men även skönhet och hemtrevnad finns
i de gamla hemmen med sina varma starka hem-
vävda piltar, sängdynor, duktyger, lakan, m.m.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8075:58.

Landskap: Skåne
 Härad: Frösta
 Socken: Högsröd
 Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: August L. Stokar
 Adress: Högsröd Låstuga
 Berättat av: _____
 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
58

Allt verkade varmt starkt hemtrolligt och präktigt
 men utvecklingen går som van är obönhörligen
 framåt.

En par kulturminnen följer som avslutning
 på det hela. Omkr år 1910-15 vid grushämt-
 ning i en grusgräv i Högsröd vars ägare var då
 en Lantbr Martin Nilsson påträffades då vid grus-
 hämtning några mycket gamla och sällsamma
 stenålders verktyg. Bland en så kallad offer-
 yxa, mycket sällsynt, dessa stenålders relikier blev
 inför livade med kulturen, som en nr bland många
 från gången Tid. Det andra jag vill berätta
 om är några minnen och detaljer från Högs-
 röds kyrka der jag var med vid reparations arbetet
 av densamma

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8075:59.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Nordgren

Härad: Frösta

Adress: Wägersöd Länshög

Socken: Wägersöd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

59

Till det yttre, ser visserligen inte det gamla templet
något mer anmärkningsvärt ut än många andra.
Men i ett år dock skillnaden rätt märkelig isyn-
nerhet om man närmare studerar kyrkans läge
och väderströcken då ser och märker man att
tornet vid kyrkan ligger i Nord i stället
för brukligt är i Väst. Ja enligt vad de
gamla berättade var inte den gamla grunden säker-
ligen utan tornet på kyrkan flyttades under
1860-talet till den plats det nu innehar.
Vid den tiden fanns ingång till kyrkan både
från Nord och sydsida vid den södra sidan fanns
då en så kallad vapenhus. Per Karana hade sin
ingång, vid den norra västra från altaret räknat.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 8075:60.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Skottarén

Härad: Frоста

Adress: Högsröd Ekbygd

Socken: Högsröds

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

60

Gådde sam fruntimmers sida, der endast fruntim-
mer hade sin ingång. Vid sydsidan i vapenhuset
fanns en trappuppgång till tornet enligt vad en
gammal kvinna vid namn Elsa Fredricksson (Botloo)
som nämns man för det mesta kallades (Botloo) en gam-
man knokta namn, nog av han berättade att han
tjänade hos klockaren i Högsröd, att han många-
gånge var uppe i kyrktornet och ringde med kyrk-
klockarna, i den tiden skulle klockaren själv om-
besörja ringningen till Guds tjänst och vid högtida-
na vid Begravning och själavringning var all-
mänheten skyldiga att själv hjälpa till, eller och
anskaffa ringare. År 1915 före togs en grundlig
reparation av kyrkan, då fanns ännu de gamla kyrk-

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr. M. 8075:61.Landskap: SkåneUpptecknat av: Aug. & Sten AronHärad: FrösöAdress: Wägersöd LänsvägSocken: Wägersöd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
61

Bänkarna kvar, men på grund av att Predikstolen
då var placerad mitt på den södra långsidan av
väggen, var de bänkar som befann sig mellan
altaret och predikstolen försedda med dubbla säten
så att när prästen var vid altaret vände alla ansiktet
ditåt, när han då kom på predikstolen fick dessa
vända sig med ryggen mot altaret, dessa gamla
bänkar fick då lämna plats för de nyare som finns
där nu, dessa utan lörrar, de gamla med lörrar
samt nr. på varje lörr, för det nr. som hemmanet
eller huset hörde till. Under reparationsarbetet
i kyrkan utvändigt knackade vi fram fragmentet
till ett lörrvalv vid den Norra sidan, likadant som
det, som är synligt vid sydsidan av kyrkan,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R-

M. 8075:62.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Stodgren

Härad: Frösta

Adress: Hörsöröd Låveröd

Socken: Hörsöröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

62

Men detta blev igen murad och puts bruk slags då
på igen, så att det ej skulle synas. Byggmästaren
var rädd för extra utgifter, samma förhållande
var det framme vid altaret der ett par stora gravstenar
låg i gånge framme i korset, numera uppsatta på den
västra innerväggen av kyrkan, der dessa stenar le-
ggt är säkerligen en gravkammar belägen, en kvin-
sedan vi slutad arbetet för dagen tog jag och en
murare från Flögstorp som hette Axel Thallberg, ett
järnsport, s.k. järnstäng, och gjorde en enkel under-
sökning, och ställte ner järnstäng, der vi för-
modade att ett valv skulle finnas der härdes först hållande
in under sen kom vi på något hårbare materia men
när vi så lirkade med järnstäng för den plötsligt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8075:63

Landskap: Skåne

Upptecknat av: August Nordgren

Härad: Frastu

Adress: Hågeröd Låberöd

Socken: Hågeröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

63

Rakt igenom så vi nära nog, håll på att tappa ben.
När vi dagen derpå antalade detta för Byggnästare
Oluf Thulin i Låberöd befallde denne att gjutning
med betong skulle påbörjas. Han tänkte då att ifall
arkitekten eller Biksanti-kvarnen hade kammit
och befallt om grävning och undersökning av plat-
sen. Han skulle få extra betalt för förstärkelse av
påbörjat arbete. I sackrastian, uppe i valvet
var gamla målningar anbragda, vi arbetare
knackade fram konturerna till flera stycken.
Bland de som vi fick fram var Adam & Eva
med Ormen och Trädet i Paradiiset, en väg där sja-
larna vägdes, en regnbåge med flera fragment.
Men det kalkades över igen och grävdes för den ändliga
blicken.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8075:64.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Aug. L. Odgersen

Härad: Frösta

Adress: Högseröd Lövrod

Socken: Högseröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

64

Bland folkminnen som jag fann vid Eshaktning an
gård inom från kyrkan var en mycket välskötten
nål av den samt ett mynt. Där kunde nog vara
mer att antala, men som jag under årens lopp
antalat en god del förut får jag härmed
avsluta mina uppteckningar med ett varmt
och uppriktligt tack för gott samarbete.
Gärna till Gnost i fortsättningen.

Högseröd Lövrod den 10 December 1941

Aug. L. Odgersen

Skriv endast på denna sida!